

Valodas konsultācijas: elektroniskā datubāze

<http://www.valodaskonsultācijas.lv/lv/questions/931>

Jautājums

Kā pareizi: *Lai tur **lūst** vai plīst!* vai *Lai tur **lūzt** vai plīst!*

Atbilde

Pareizi ir: *Lai tur **lūst** vai plīst!*

Darbības vārds *lūzt* nenoteiksmē (atbild uz jautājumu *Ko darīt?*) rakstāms ar līdzskani z. Īstenības izteiksmes vienkāršās tagadnes formās savukārt piedēkļa *-st-* priekšā saknes beigu līdzskanis zūd, tāpēc šajās formās vārds rakstāms bez līdzskaņa z:

es lūstu	mēs lūstam
tu lūsti	jūs lūstat
viņš, viņa lūst	viņi, viņas lūst

Pagātnes (*es lūzu, tu lūzi, viņš lūza*) un nākotnes formās (*es lūzīšu, tu lūzīsi, viņš lūzīs*), protams, lietojams skaidri dzirdamais līdzskanis z.

Darbības vārda *lūzt* pareizrakstību var pārbaudīt, ņemot talkā darbības vārdu *nirt* vai *mirt* formas: ja šo darbības vārdu formā ir lietots līdzskanis s, tātad līdzskanis s rakstāms arī atbilstošajā *lūzt* formā. Ja līdzskaņa s darbības vārdu *nirt* vai *mirt* formās nav, tad ar līdzskani z rakstāmas atbilstošās *lūzt* formas:

es šobrīd nirstu – es šobrīd lūstu;

koks esot miris – koks esot lūzis;

mirstošais zars – lūstošais zars;

ja tu aizietu, mana sirds mirtu – ja tu aizietu, mana sirds lūztu;

nirdams ezerā, viņš vienmēr aizžmiedza acis – lūzdams ledū, viņš pasēja iekliegties.

Avoti

[Mūsdienu latviešu valodas vārdnīca: lūzt](#)

Auziņa, I. Latviešu valodas fonētiski fonoloģiskie procesi un likumi. *Latviešu valodas gramatika*. Atb. red. D. Nītiņa, J. Grigorjevs. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2015, 84. lpp.

